

مرکز تخصصی طب کار آسا

ضوابط، مقررات و استانداردهای ایمنی و بهداشت

مهندس مهدی علی گل

کارشناس ارشد بهداشت حرفه ای

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

- آشنایی با سیستم و سلسله مراتب قانونی
- قوانین، مقررات و استانداردهای ایمنی و بهداشت جمهوری اسلامی ایران
 - قوانین، مقررات و استانداردهای ایمنی (مرتبط با وزارت کار)
 - قوانین، مقررات و استانداردهای بهداشت (مرتبط با وزارت بهداشت)
- قوانین، مقررات و استانداردهای ایمنی و بهداشت بین المللی
- قوانین، مقررات و استانداردهای ایمنی و بهداشت ایالات متحده

آشنایی با سیستم ها

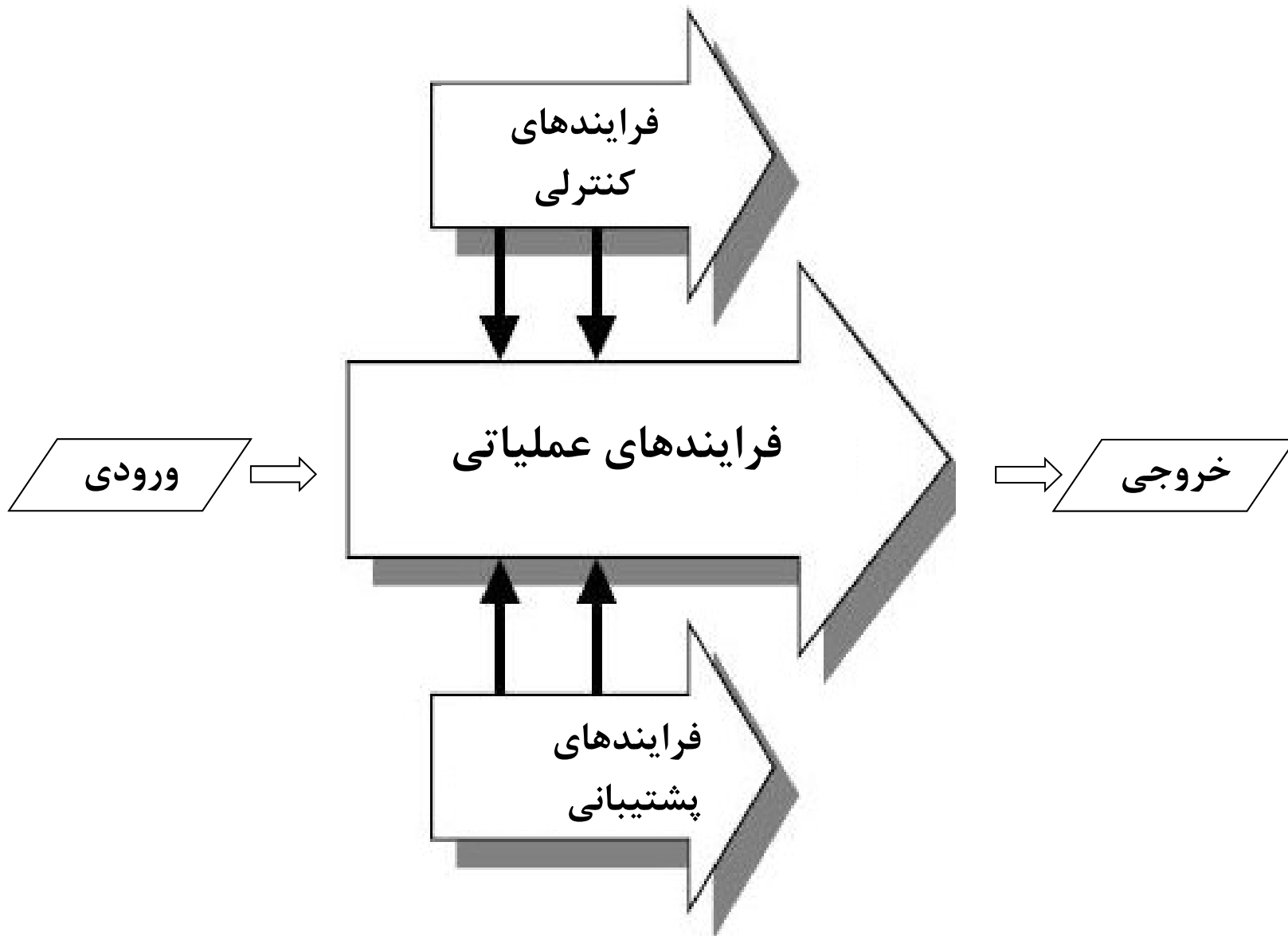
سیستم: مجموعه ای از اجزاء را گویند که برای رسیدن به یک هدف مشترک (مثلاً برطرف کردن یک نیاز) گرد هم آمده اند.

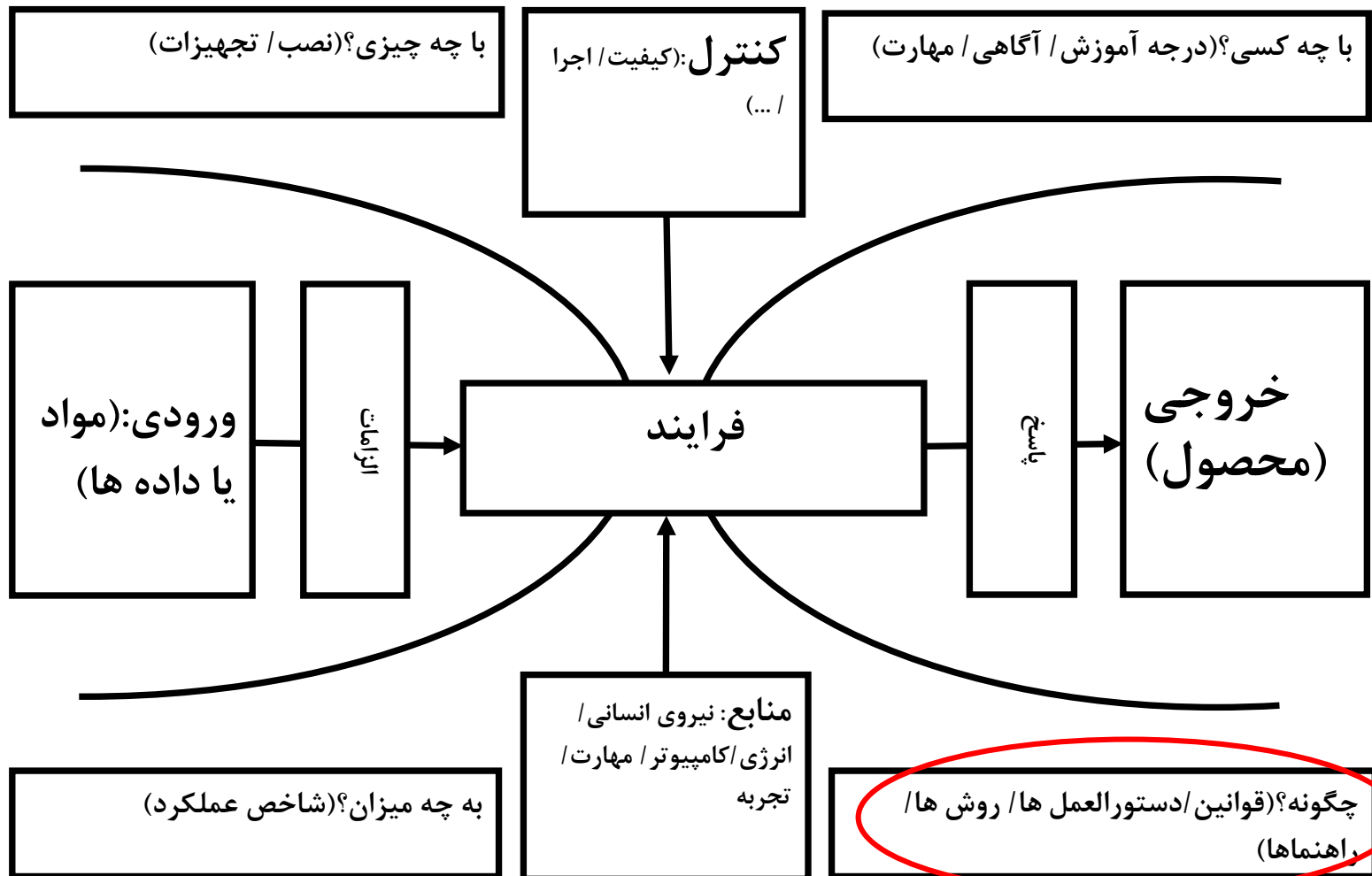
هریک از اجزاء سیستم را در اصطلاح زیر سیستم می گویند که هر زیر سیستم خود می تواند از بخشهای کوچکتری نیز تشکیل شود.

اجزای کلی یک سیستم

• از نظر کارکردی:

(قوانین / دستورالعمل ها / روش ها / راهنماها)

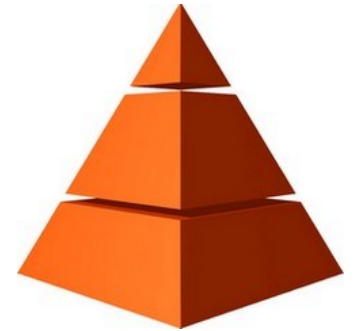
قانون اساسی (ACT)

قانون های تحت آن (laws)

مقررات / آیین نامه ها / نظام نامه (bylaw/regulations/rules)

دستورالعمل ها / دستور کار / روش استاندارد / ضوابط / شیوه نامه / بخشنامه
(codes of practices/work methods)

راهنماها
guidelines

قانون اساسی (ACT)

قانون اساسی عالی ترین سند حقوقی یک کشور و راهنمایی برای تنظیم قوانین دیگر است.

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران پس از پیروزی انقلاب در سال ۱۳۵۷ تهیه شد، و پس از همه پرسی نوع حکومت جمهوری اسلامی در روزهای ۱۰ و ۱۱ فروردین ماه سال ۱۳۵۸ به بحث گذاشته شد و پس از رای مردم به اجرا گذاشته شد. این قانون در سال ۱۳۶۸ مورد بازنگری قرار گرفت و در ۶ مرداد در همه پرسی قانون اساسی ایران ۱۳۶۸ به تایید اکثریت مردم ایران رسید.

قانون (law)

مجموعه‌ای از دستورالعمل‌هاست که از سوی مجموعه‌ای از موسسات به اجرا گذاشته می‌شود و به عنوان میانجی در پیوندهای اجتماعی بین مردم عمل می‌کند. قانون معرب کلمه یونانی canon است.

مقررات / آیین نامه ها / نظام نامه (bylaw/regulations/rules)

آیین نامه / نظام نامه به مقرراتی گفته می شود که مقامات صلاحیت دار (مانند وزیر و شهردار) وضع و در معرض اجرا می گذارند. خواه هدف آن تسهیل اجرا و تشریح قانونی از قوانین موضوعه باشد؛ خواه در مواردی باشد که اساساً قانونی وضع نشده است.

- تفاوت اساسی قانون و آیین نامه در مراجع تصویب کننده آنها است؛ به طوری که قانون از مجاری مجالس تصویب می گردد، ولی آیین نامه توسط سازمان های دولتی مصوب می گردد؛

- ابطال آیین نامه های مغایر با قانون با دیوان عدالت اداری است.

دستورالعمل ها / دستور کار / روش استاندارد / ضوابط / بخشنامه / شیوه نامه

(codes of practices/work methods/standards)

به دستوراتی گفته می شود که رؤسای دستگاه ها خطاب به همکاران قلمرو مأموریت خود، در مقام تفسیر و بیان شیوه اجرای قوانین و آیین نامه ها و یا به منظور حسن اجراء و تنظیم امور داخلی صادر می نمایند. به عبارت دیگر، مقرراتی که شرح می دهد فرآیندهای اختصاصی دقیقاً با چه شرایط و ویژگی هایی انجام شوند.

راهنماها (guidelines)

شرحی مفصل بر دستورالعمل ها و
استانداردها که در فهم کامل آنها
کمک و راهنمایی می کند.

قوانین، مقررات، استانداردهای ایمنی و بهداشت جمهوری اسلامی ایران

قوانین / دستورات العمل ها / روش ها / راهنماهای ایمنی و بهداشت کار

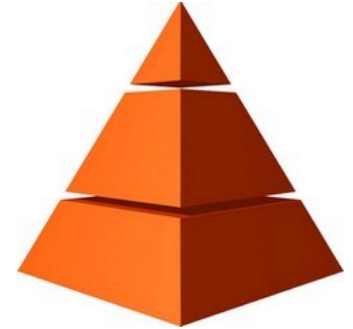
قانون اساسی (ACT)

قانون کار (work laws)

مقررات / آیین نامه / نظام نامه ایمنی و بهداشت کار
(safety and health regulations/rules/bylaw)

دستورات العمل ها / دستور کار / روش های استاندارد / ضوابط / ایمنی و بهداشت کار
(codes of practices/work methods)

راهنماهای ایمنی و بهداشت کار
Safety and health guidelines

نمونه

قانون اساسی

ماده ۹۲ قانون کار

آیین نامه اجرایی تاسیس مراکز طب کار

دستورالعمل اجرایی معاینات سلامت

راهنمای عملی معاینات سلامت

قانون کار

قانونی که احکام مرتبط با کار، کارگر و کارفرما را بیان می کند.

هر یک از مواد قانون کار می تواند بر سلامتی کارگر تاثیر بگذارد؛ با این حال **فصل چهارم** آن به طور اختصاصی به موضوع حفاظت فنی و بهداشت کار پرداخته است.

فصل چهارم - حفاظت فنی و بهداشت کار

- شامل دو مبحث (کلیات و بازرسی کار)
- از ماده ۸۵ تا ۱۰۶
- چند نمونه از مهم ترین این موارد در ادامه آمده است:

ماده ۸۵

مبحث اول: کلیات

ماده ۸۵ - برای صیانت نیروی انسانی و منابع مادی کشور رعایت دستورالعملهایی که از طریق شورای عالی حفاظت فنی (جهت تأمین حفاظت فنی) و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (جهت جلوگیری از بیماری حرفه‌ای و تأمین بهداشت کار و کارگر و محیط کار) تدوین می‌شود، برای کلیه کارگاه‌ها، کارفرمایان، کارگران و کارآموزان الزامی است.

تبصره - کارگاه‌های خانوادگی نیز مشمول مقررات این فصل بوده و مکلف به رعایت اصول فنی و بهداشت کار می‌باشند.

ماده ۸۷

ماده ۸۷ - اشخاص حقیقی و حقوقی که بخواهند کارگاه جدیدی احداث نمایند و یا کارگاه‌های موجود را توسعه دهند، مکلف هستند بدو برنامه کار و نقشه‌های ساختمانی و طرح‌های مورد نظر را از لحاظ پیش‌بینی در امر حفاظت فنی و بهداشت کار، برای اظهار نظر و تأیید به وزارت کار و امور اجتماعی ارسال دارند. وزارت کار و امور اجتماعی موظف است نظرات خود را ظرف مدت یک ماه اعلام نماید. بهره‌برداری از کارگاه‌های مزبور منوط به رعایت مقررات حفاظتی و بهداشتی خواهد بود.

ماده ۹۱

ماده ۹۱ - کارفرمایان و مسئولان کلیه واحدهای موضوع ماده ۸۵ این قانون مکلف هستند بر اساس مصوبات شورای عالی حفاظت فنی برای تأمین حفاظت و سلامت و بهداشت کارگران در محیط کار، وسایل و امکانات لازم را تهیه و در اختیار آنان قرار داده و چگونگی کاربرد وسایل فوق‌الذکر را به آنان بیاموزند و در خصوص رعایت مقررات حفاظتی و بهداشتی نظارت نمایند. افراد مذکور نیز ملزم به استفاده و نگهداری از وسایل حفاظتی و بهداشتی فردی و اجرای دستورالعمل‌های مربوطه کارگاه می‌باشند.

ماده ۹۲

ماده ۹۲ - کلیه واحدهای موضوع ماده ۸۵ این قانون که شاغلین در آنها به اقتضای نوع کار در معرض بروز بیماریهای ناشی از کار قرار دارند باید برای همه افراد مذکور پرونده پزشکی تشکیل دهند و حداقل سالی یکبار توسط مراکز بهداشتی درمانی از آنها معاینه و آزمایشهای لازم را به عمل آورند و نتیجه را در پرونده مربوطه ضبط نمایند.

تبصره ۱ - چنانچه با تشخیص شورای پزشکی نظر داده شود که فرد معاینه شده به بیماری ناشی از کار مبتلا یا در معرض ابتلا باشد کارفرما و مسئولین مربوطه مکلف هستند کار او را بر اساس نظریه شورای پزشکی مذکور بدون کاهش حقوق السعی، در قسمت مناسب دیگری تعیین نمایند.

تبصره ۲ - در صورت مشاهده چنین بیمارانی، وزارت کار و امور اجتماعی مکلف به بازدید و تأیید مجدد شرایط فنی و بهداشت و ایمنی محیط کار خواهد بود.

ماده ۹۳

ماده ۹۳ - به منظور جلب مشارکت کارگران و نظارت بر حسن اجرای مقررات حفاظتی و بهداشتی در محیط کار و پیشگیری از حوادث و بیماری‌ها، در کارگاه‌هایی که وزارت کار و امور اجتماعی و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ضروری تشخیص دهند کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار تشکیل خواهد شد.

تبصره ۱ - کمیته مذکور از افراد متخصص در زمینه حفاظت فنی و بهداشت حرفه‌ای و امور فنی کارگاه تشکیل می‌شود و از بین اعضاء، دو نفر مشخص واجد شرایطی که مورد تأیید وزارتخانه‌های کار و امور اجتماعی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی باشند تعیین می‌گردند که وظیفه‌شان برقراری ارتباط میان کمیته مذکور با کارفرما و وزارت کار و امور اجتماعی و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌باشد .

تبصره ۲ - نحوه تشکیل و ترکیب اعضاء بر اساس دستورالعمل‌هایی خواهد بود که توسط وزارت کار و امور اجتماعی و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه و ابلاغ خواهد شد .

ماده ۹۵

ماده ۹۵ - مسئولیت اجرای مقررات و ضوابط فنی و بهداشت کار بر عهده کارفرما یا مسئولین واحدهای موضوع ذکر شده در ماده ۸۵ این قانون خواهد بود. هرگاه بر اثر عدم رعایت مقررات مذکور از سوی کارفرما یا مسئولین واحد، حادثه‌ای رخ دهد، شخص کارفرما یا مسئول مذکور از نظر کیفری و حقوقی و نیز مجازاتهای مندرج در این قانون مسئول است.

تبصره ۱ - کارفرما یا مسئولان واحدهای موضوع ماده ۸۵ این قانون موظف هستند کلیه حوادث ناشی از کار را در دفتر ویژه‌ای که فرم آن از طریق وزارت کار و امور اجتماعی اعلام می‌گردد ثبت و مراتب را سریعاً به صورت کتبی به اطلاع اداره کار و امور اجتماعی محل برسانند.

تبصره ۲ - چنانچه کارفرما یا مدیران واحدهای موضوع ماده ۸۵ این قانون برای حفاظت فنی و بهداشت کار وسایل و امکانات لازم را در اختیار کارگر قرار داده باشند و کارگر با وجود آموزشهای لازم و تذکرات قبلی بدون توجه به دستورالعمل و مقررات موجود از آنها استفاده ننماید کارفرما مسئولیتی نخواهد داشت. در صورت بروز اختلاف، رأی هیأت حل اختلاف نافذ خواهد بود.

ماده ۹۶

مبحث دوم - بازرسی کار

ماده ۹۶ - به منظور اجرای صحیح این قانون و ضوابط حفاظت فنی، اداره کل بازرسی وزارت کار و امور اجتماعی با وظایف ذیل تشکیل می‌شود :

الف - نظارت بر اجرای مقررات ناظر به شرایط کار به ویژه مقررات حمایتی مربوط به کارهای سخت و زیان‌آور و خطرناک، مدت کار، مزد، رفاه‌کارگر، اشتغال زنان و کارگران نوجوان

ب - نظارت بر اجرای صحیح مقررات قانون کار و آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مربوط به حفاظت فنی

(ادامه) ماده ۹۶

- ج - آموزش مسائل مربوط به حفاظت فنی و راهنمایی کارگران، کارفرمایان و کلیه افرادی که در معرض صدمات و ضایعات ناشی از حوادث و خطرات ناشی از کار قرار دارند
- د - بررسی و تحقیق پیرامون اشکالات ناشی از اجرای مقررات حفاظت فنی و تهیه پیشنهاد لازم جهت اصلاح میزانها و دستورالعملهای مربوط به موارد مذکور، مناسب با تحولات و پیشرفتهای تکنولوژی
- ه - رسیدگی به حوادث ناشی از کار در کارگاههای مشمول و تجزیه و تحلیل عمومی و آماری این گونه موارد به منظور پیشگیری حوادث.

ضوابط، مقررات و استانداردهای ایمنی و بهداشت بین المللی

- ISOs
- OHSAS 18001 >>> ISO 45001

ضوابط، مقررات و استانداردهای ایمنی و بهداشت ایالات متحده

- استانداردهای سازمان OSHA
- استانداردهای ACGIH
- استانداردهای NFPA
- استانداردهای NIOSH

ضوابط، مقررات و استانداردهای ایمنی و بهداشت دیگر کشورها

- استانداردهای اروپایی CEN
- استانداردهای بریتانیایی BS
- استانداردهای کانادایی مواد شیمیایی WHMIS
- استانداردهای استرالیایی AS

دانلود محتوای آموزشی بهداشت حرفه ای و طب کار

www.asahse.ir

مرکز تخصصی طب کار آسا